

Handläggare
Kerstin Alquist
08-508 260 77**Till**
Trafiknämnden
2018-04-19

Strategi för offentliga rum. Redovisning av remiss samt beslut om antagande.

Förslag till beslut

1. Trafiknämnden godkänner återrapporteringen av remissen av strategi för offentliga rum.
2. Trafiknämnden beslutar att anta strategi för offentliga rum och hemställer till kommunfullmäktige att godkänna nämndens beslut.

Jonas Eliasson
FörvaltningschefMattias Lundberg
AvdelningschefMikael Ranhagen
Enhetschef

Sammanfattning

Stockholm växer och staden ska byggas på ett sätt som minimerar behovet av att resa, möjliggör fler resor med cykel och gång och stödjer en kapacitetsstark och frekvent kollektivtrafik. Framkomlighetsstrategin beskriver hur utrymmet på stadens gator behöver fördelas för att kunna möta ökad efterfrågan på resande och större behov av attraktiva offentliga miljöer.

Arbetet med att förverkliga Framkomlighetsstrategins intentioner i gatumiljöer har visat på ett behov av en helhetssyn på det offentliga rummets alla funktioner. Framkomlighetsstrategins starka fokus på rörelse behöver kompletteras med resonemang om andra funktioner

som vistelse och stadsliv. Av det skälet har trafikkontoret tagit fram ett förslag på komplettering till Framkomlighetsstrategin – Strategi för offentliga rum (bilaga 1). Tillsammans motsvarar Framkomlighetsstrategin och strategi för offentliga rum kontorets huvuduppdrag – att människor ska kunna nå och vistas i hela staden. Strategin för offentliga rum föreslår fem planeringsprinciper och en handlingsplan med åtgärder.

Trafiknämnden beslutade 2017-09-21 att skicka förslaget på remiss. Remissinstanserna är övervägande positiva i sina synpunkter. Svaren är sammanställda i en rapport (bilaga 2). Trafikkontoret anser att remissen varit värdefull eftersom tillägg och revideringar utifrån synpunkterna har förbättrat dokumentet ytterligare. Kontoret föreslår nämnden att godkänna återrapportering av remissen och besluta att anta strategi för offentliga rum samt hemställa hos kommunfullmäktige att godkänna nämndens beslut.

Bakgrund

Framkomlighetsstrategi för Stockholm 2030 antogs i kommunfullmäktige i januari 2013. I arbetet med strategin har kontoret konstaterat att det saknas en tydlig inriktning för vistelsevärden i de offentliga rummen. Trafikkontoret har därför tagit fram ett förslag på en komplettering till Framkomlighetsstrategin – Strategi för offentliga rum.

Framkomlighetsstrategin har fyra inriktningar:

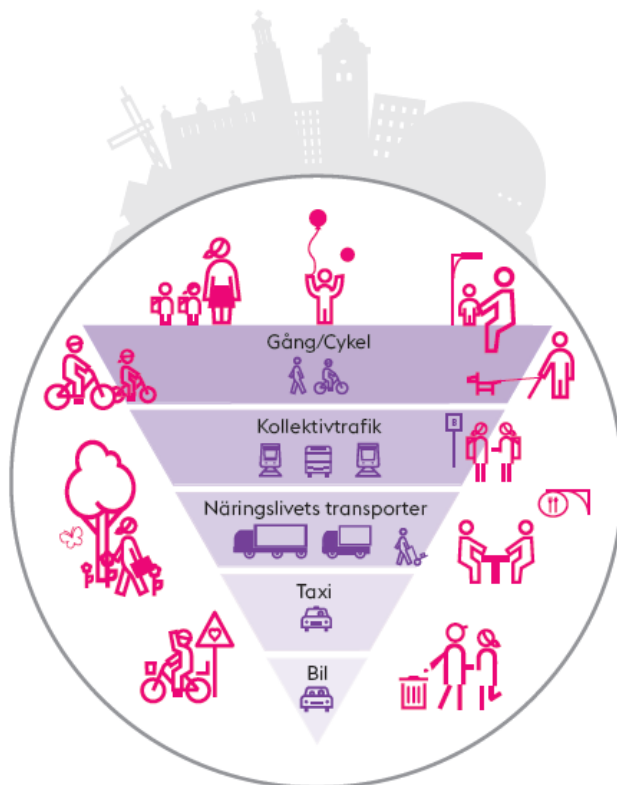
A: Kapacitet: fler människor och mer gods ska kunna förflyttas genom att fler använder kapacitetsstarka färdmedel, dvs. kollektivtrafik, cykel och gång samt godsfordon med hög beläggning.

B: Framkomlighet: Framkomligheten i väg- och gatunätet ska förbättras genom att öka reshastigheten för de kapacitetsstarka färdmedlen och höja restidspålitligheten för alla trafikanter.

C: Attraktivitet: Vägarnas och gatornas roll som attraktiva platser ska förstärkas genom att förbättra gångvänligheten i staden.

D: Hållbarhet: De negativa effekterna av väg- och gatutrafiken ska minimeras genom att styra bilanvändning till de resor där bilen gör mest samhällsnytta.

Strategi för offentliga rum (bilaga 2) är en utveckling av den tredje inriktningen som fokuserar på vistelse.

Stadens funktioner och människorna ska vara utgångspunkten när ett stadsrum - gata, torg, kaj etc - utformas. I bilden illustreras hur Framkomlighetsstrategins principer om kapacitetsstarka färdmedel och gators nödvändiga rörelsefunktioner är en del i ett större sammanhang med vistelse och många andra funktioner som behövs i det offentliga rummet.

Dokumentet offentliga rum föreslår fem planeringsprinciper för att utveckla stadens gator, torg och andra allmänna platser till mötes- och vistelseplatser i en växande, attraktiv och hållbar stad:

1. Planeringen ska stärka gatans roll som vistelseplats
2. Ett nätverk av offentliga rum ska binda samman stadens olika delar
3. Kvaliteten i det offentliga rummet behöver höjas i hela staden
4. Stadens offentliga rum lever hela året
5. Utformningen av det offentliga rummet ska underlätta flexibel användning

Till strategin för offentliga rum hör en handlingsplan som beskriver trafikkontorets pågående arbete med attraktiva offentliga rum och innehåller nya aktiviteter som stödjer dokumentets inriktning.

Trafiknämnden beslutade att förslaget skulle skickas på remiss 2017-09-21. Under remisstiden presenterades ärendet för bland annat trafiknämndens funktionshinderråd samt medarbetare på exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret och kulturförvaltningen.

Redovisning av remissvaren

I samband med remissen ställde trafikkontoret fem frågor om strategin. Kontoret har fått svar på dessa samt även allmänna synpunkter på dokumentet.

Allmänna synpunkter

En övervägande majoritet av remissinstanserna är positivt inställda till att strategin för offentliga rum har tagits fram och visar ett stort engagemang i frågan. Strategin ses som ett bra planeringsstöd i arbetet med de offentliga rummen för att göra det tillgängligt och attraktivt för alla människor. Det efterfrågas förtydliganden av ett antal olika perspektiv – genus, barn, äldre, funktionsnedsättnings etc. Dessutom lyfter flera instanser behov av att tydligare lyfta ytterstad, lokala värden, miljö, idrott, kultur, konst mm. Trafikkontoret anser att det är glädjande att remissinstanserna är så positiva till strategin och dess inriktning. Kontoret anser också att de förtydliganden som efterfrågas är bra förslag och har uppdaterat strategin med de perspektiven i åtanke.

Flera remissinstanser lyfter behovet av ett utökat samarbete mellan förvaltningar, myndigheter, kommunala bolag, föreningar och näringsliv. De ser också gärna att detta lyfts tydligare i strategin. Dessutom efterfrågas att genomförande och finansieringen av handlingsplanen förtydligas. Trafikkontoret har uppdaterat strategin med de intressenter som önskade bli tillagda. Frågan om finansiering och genomförande är däremot inget som behandlas i strategin då det tillhör den ordinarie budgetprocessen.

Fråga 1. Är det rätt planeringsprinciper eller saknas något perspektiv?

En majoritet av remissinstanserna anser att planeringsprinciperna är bra. Enstaka remissinstanser har förslag på att lägga till ytterligare planeringsprincip/er. Ett par instanser vill även komplettera de nuvarande principerna med fler perspektiv. Trafikkontoret tycker att vissa av förslagen är intressanta men då innebörden av dem redan hanteras av andra inriktningar i Framkomlighetsstrategin anser kontoret att de är överflödiga. Särskilt eftersom kontoret gärna vill begränsa antalet principer till ett antal som enkelt går att minnas och kommunicera.

Ungefär samma perspektiv som beskrevs under allmänna synpunkter räknas också upp igen. Trafikkontoret har förtydligat vissa av dessa perspektiv i planeringsprinciperna – t ex att alla gruppers behov behöver tas hänsyn till.

Fråga 2. Hur ser ni på de valda åtgärdsområdena och aktiviteterna i handlingsplanen?

De flesta remissinstanserna är positiva till åtgärdsområdena i handlingsplanen. Flera vill dock gärna veta hur åtgärderna i handlingsplanen ska prioriteras. Trafikkontoret anser att ett första steg är att sprida strategin bland berörda i stadens organisation. Kontoret behöver också internt förankra vilka avdelningar som är ansvariga för vilka delar av handlingsplanen. Vad som genomförs först beror sedan på hur åtgärder samverkar med kontorets övriga verksamhet och uppdrag samt andra förvaltningars arbete som kan påverka genomförandet – pga möjliga samarbeten och synergier.

Det har inkommit ett par konkreta förslag på ytterligare aktiviteter. Kontoret har valt att bara lägga till ett av de förslagen (aktivitet om kajer), men har delvis tillmötesgått de andra önskemålen på annat sätt inom dokumentets ramar. Kontoret har dessutom lagt till fyra andra aktiviteter med inspiration av remissynpunkterna

Ett par remissinstanser önskar medverka i åtgärder i handlingsplanen. Kulturförvaltningen bidrar gärna till utbildningsinsatser. Skärholmens stadsdelsnämnd ingår gärna i ett projekt för att genomföra vistelseinventeringar. Kontoret noterar detta, och välkomnar ett eventuellt samarbete kring åtgärderna.

Fråga 3. Har ni idéer om hur tillfälliga åtgärder kan användas för att göra stadsrummet mer attraktivt att vistas i?

De flesta instanserna ser tillfälliga åtgärder i offentliga rum som en intressant möjlighet. Förslag är t ex; sittbänkar som spelar musik, ljusduschar, stora Rubiks kuber, spontanidrottsytor, och konstverk i form av vattenlek med sprutande strålar. Kontoret tackar för dessa och alla andra intressanta förslag och kommer sprida dem inom organisationen.

Fråga 4. Har ni idéer om hur offentliga rum kan leva mer under hela året?

En majoritet av instanserna vill att offentliga rum används året om. Idéer som presenteras är att använda det offentliga rummet i utomhusundervisning under hela året, bland annat kan idrottens olika utomhusplatser vara lämpliga för sådant bruk. Att anlägga isbanor som på sommaren kan dubblera som rullskridskodisco är också ett förslag. Uppvärmda möbler och säsongsanpassad belysning är också idéer som kontoret tackar för och kommer att sprida inom sin organisation.

Fråga 5. Bedriver ni eget arbete som är bra för trafikkontoret att känna till i arbetet med handlingsplanen?

Många instanser berättar att de genomför permanenta och tillfälliga åtgärder i offentliga rum eller om olika metoder och samarbeten. Kulturförvaltningen har t ex genom Stockholm konst ett pågående samarbete med trafikkontoret i satsningen Grönare Stockholm för Tenstagången. Ett antal stadsdelsförvaltningar har pop-up parker och har för avsikt att fortsätta med det arbetet. Kontoret tackar och noterar de olika projekten för att ta med i fortsatt arbete.

Dessutom har många remissinstanser valt att informera kontoret om saker som inte rör strategin utan andra delar av kontorets verksamhet. Dessa åsikter presenteras inte här.

Ärendet och dess beredning

Ärendet innehåller kontorets förslag till strategi för offentliga rum (bilaga 1) och en remissammanställning tillsammans med kontorets svar till remissinstanserna (bilaga 2).

Ärendet har beretts internt på trafikkontoret och har presenterats på trafiknämndens funktionshinderråd. Dessutom har förslaget presenteras för ett antal tjänstepersoner på stadsbyggnadskontoret, kulturförvaltningen samt exploateringskontoret under remissperioden.

Trafikkontorets synpunkter

Trafikkontorets ansvar vad gäller trafik och rörelse är tydligt. Ansvaret för attraktiva och funktionella offentliga rum delas på ett mer komplext sätt med flera andra förvaltningar inom staden samt med många andra aktörer. Kontoret anser därför att den breda remissen dokumentet skickats på varit värdefull. 57 instanser har valt att svara på remissen och kontoret har fått in många kloka synpunkter som bidragit till att lyfta dokumentet ytterligare en nivå.

Bland annat har kontoret förtydligat följande perspektiv i strategin inspirerat av remissvaren:

- För alla - barn, äldre, kvinnor, män, personer med funktionsnedsättning etc.
- Kopplingen till hälsa och idrott.
- Konst, kulturhistoria, upplevelsevärde, evenemang, gestaltning, arkitektonisk kvalitet etc.
- Regionen vs det lokala
- Trygghet
- Buller och luft

Många av perspektiven ovan fångas av en ny sida om attraktiva offentliga rum som lagts till i strategin. Hälsa har lyfts som ny funktion som offentliga rum har och hela staden perspektivet har gjorts tydligare genom nya bilder av stadsmiljöer från stadens alla delar. Kontoret har också förtydligat hur dokumentet hänger samman med Grönare Stockholm¹. Dessutom har fem nya aktiviteter tillkommit i handlingsplanen, inspirerade av remissvaren men också från interna avstämningar på trafikkontoret.

Trafikkontoret anser att strategin för offentliga rum är en viktig komplettering av Framkomlighetsstrategin, som kommer ha stor betydelse som gemensam utgångspunkt för stadens arbete med attraktiva offentliga rum. Strategin kommer också särskilt stödja

trafikkontoret i arbetet med kontorets huvuduppdrag – att människor ska kunna nå och vistas i hela staden.

Jämställdhetsanalys

I samband med planeringen av stadens offentliga rum är det viktigt att säkerställa att män och kvinnor har lika möjligheter att nyttja dem, vilket kan åstadkommas genom satsningar för ökad trygghet och trafiksäkerhet, t.ex. genom att motverka barriärer och trånga passager, samt upprätthålla god belysning. Studier² visar att kvinnor i högre utsträckning än män anpassar sina resval utifrån upplevelser av otrygghet, varför trygghetsskapande åtgärder är positiva ur ett jämställdhetsperspektiv, men också utgör exempel på god planering som gynnar alla grupper i samhället.

Strategi för offentliga rum är ett strategiskt dokument som lyfter fram stadens vistelsekvaliteter. Strategin är inte tänkt att gynna någon särskild grupp – utan att fånga alla perspektiv – barn och äldre, kvinnor och män, funktionsnedsatta osv. Dock syftar strategin till att samla kontorets arbete för ännu attraktivare offentliga rum genom att lyfta fram vistelsevärden. Attraktivitet och trygghet går hand i hand och därför kan kvinnor som grupp ändå komma att påverkas något mer av dokumentet än män som grupp. Ökade vistelsevärden och höjd attraktivitet kommer bara att uppnås om den upplevda tryggheten också ökar. Och kvinnor påverkas mer av upplevd trygghet än män. Samtidigt är ökad attraktivitet i de offentliga rummen gynnsamt för alla grupper i samhället.

Trafikkontorets förslag

Trafikkontoret föreslår att trafiknämnden godkänner återrapporteringen av remissen av strategi för offentliga rum. Kontoret föreslår att nämnden beslutar att anta strategi för offentliga rum och hemställer till kommunfullmäktiga att godkänna nämndens beslut.

Slut

Bilagor

1. Strategi för offentliga rum.
2. Redovisning av remissvar – strategi för offentliga rum